

عنوان درس به فارسی: مأخذ شناسی حدیث

به عربی: التعرف علی مصادر الحدیث

به انگلیسی: introduction to hadith source

مشخصات درس:

نوع درس: تخصصی

تعداد واحد: ۲ واحد

زمان درس: ۳۲ ساعت

اهداف:

- شناخت اهم منابع حدیثی شیعه در ادوار گوناگون
- شناخت اهم منابع حدیثی اهل سنت در ادوار گوناگون
- ایجاد توانمندی استفاده پژوهشی از منابع حدیثی شیعه و سنی
- درک روابط طولی و عرضی منابع حدیثی
- بررسی تطبیقی منابع شیعه و سنی به منظور استخراج مشترکات و اختلافات
- ایجاد توانمندی پژوهشی از نرم افزارهای حدیثی فریقین

دروس پیش‌نیاز: تاریخ حدیث

فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

۴- منابع اهل سنت در دوره متقدمان (نمونه آثار، سبک شناسی) (۴ جلسه)

۱-۴- ظهور مصنفات فقهی، حدیثی از جمله موطأ مالک بن انس

۲-۴- جریان مسند نگاری از جمله مسند احمد بن حنبل

۳-۴- جریان صحاح و سنن نگاری از جمله صحاح سته و جز آن

۴-۴- سایر منابع متقدمان اهل سنت مانند:

۱-۴-۱- معجم نگاری ← معجم طبرانی

۲-۴-۱- مستدرک نگاری ← مستدرک حاکم نیشابوری

۳-۴-۱- مستخرج نگاری ← مستخرجات صحیحین

۴-۵- گام‌های نخست در پیدایش جوامع تکمیلی از جمله: الجمع بین الصحیحین نگاری

۵- ادامه الجمع بین الصحیحین نویسی

۲-۲- پیدایش جوامع متکامل حدیثی شامل:

۱-۲-۲- تداول صحاح سته و کتب جامع آن‌ها مانند جامع الاصول

۲-۲-۲- جوامع فراگیر حدیثی از تمام کتب قبلی به اشکال:

الف: محدود- مانند: جامع المسانید ابن کثیر

ب: مطلق- مانند: الجامع الکبیر سیوطی، کنز العمال متقی هندی

۲-۲-۲- زوائد نویسی در حدیث اهل سنت و کتب این رشته

۲-۲-۴- موضوعات نگاری در حدیث اهل سنت و کتب این رشته

۲-۲-۵- انواع دیگر کتب حدیثی اهل سنت مانند کتب: اطراف، اجزاء، اربعین، العلل، مختلف الحدیث، غریب الحدیث، تفاسیر روایی،

مراسیل، طبقات، فهارس، شروح کتب روایی

۲-۲-۶- علوم حدیث و شعبه‌های آن با معرفی مهم‌ترین آثار

۶- منابع حدیثی شیعه در دوره متقدمان (نمونه آثار، سبک شناسی) (۴ جلسه)

۱-۶- کتب حدیثی اصحاب ائمه (ع) در قرن سوم: آثار تاریخی و مدارک موجود از جمله: جوامع اقدمین شیعه از بزنتی، یونس بن

عبدالرحمن، حمید بن زیاد دهقان و ... محاسن برقی

۲-۶- ظهور کتب اربعه و ممیزات آن‌ها (الکافی، من لایحضره الفقیه، تهذیب و استبصار)

۳-۶- سایر آثار مهم دوره متقدمان مانند: کتب حدیثی شیخ صدوق، شیخ مفید، شیخ طوسی، سید مرتضی و شناخت برخی

پدیده‌ها مانند الغیبه نویسی

۷- منابع حدیثی شیعه در دوره متأخران (نمونه آثار، سبک شناسی) (۴ جلسه)

۱-۷- تحلیلی بر دوران فترت و دوران تجدید حیات فعالیت‌های حدیثی با ظهور اخباریان

۲-۷- ظهور جوامع حدیثی دوران متأخر از جمله: بحار الانوار، وسائل الشیعه، الوافی و جزء آن

- ۳-۷- پیدایش تفاسیر گسترده روایی مانند: البرهان، نورالثقلین، الصافی و جزء آن
- ۴-۷- آثار حدیثی مهم دیگر محدثان متأخر در رشته‌های
- ۴-۴-۱- ادعیه و زیارات
- ۴-۴-۲- احادیث فقهی
- ۴-۴-۳- اربعین نگاری و مناقب نویسی
- ۴-۴-۴- شروح و تعالیق حدیثی
- ۴-۴-۵- علوم حدیثی شیعه و معرفی شعبه‌های آن با ذکر نمونه‌های آثار

تکلیف عملکردی

- ۱- مراجعه دانشجو به منابع فرعی (پژوهشی) جهت آشنایی با اقسام و دامنه کتاب‌های حدیثی در شیعه به عنوان مکمل آموزش‌های کلاس
- ۲- انجام تحقیق دانشجویی نسبت به شناخت تفصیلی کتب و جوامع حدیثی
- ۳- ارائه تحقیقات دانشجویی در کلاس و رونق فضای نقد و بررسی توسط استاد و دانشجویان

راهنماهای تدریس و یادگیری

استاد این درس فارغ‌التحصیل دکتری در رشته‌های علوم قرآن و حدیث و یا حدیث تطبیقی باشد.

<p>معارف، مجید، تاریخ عمومی حدیث، ص ۱۱۷-۱۹۸ (مباحث اهل سنت) ص ۳۲۹-۴۱۳ (مباحث شیعه)</p>	<p>منبع اصلی (آموزشی)</p>	
<p>جوامع حدیثی اهل سنت، معارف، مجید، تهران، سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت): دانشکده علوم حدیث، ۱۳۸۸ ش.</p> <p>جوامع حدیثی شیعه، حجت، هادی، تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت): دانشکده علوم حدیث، ۱۳۸۸ ش.</p> <p>آشنایی با جوامع حدیثی شیعه و اهل سنت، نصیری، علی، قم، مرکز جهانی علوم اسلامی، ۱۳۸۵ ش.</p> <p>پژوهشی پیرامون جوامع حدیثی اهل سنت، پاکتچی، احمد، تهران، دانشگاه امام صادق (ع)، ۱۳۹۲ ش.</p> <p>سبک شناخت کتاب‌های حدیثی، غلامعلی، مهدی، تهران، سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت)، مرکز تحقیق و توسعه علوم انسانی: دانشکده علوم حدیث، ۱۳۸۸ ش.</p> <p>بررسی تطبیقی شیوه‌های جمع‌آوری کتاب‌های حدیثی، کردنژاد، نسرین، امیرکبیر، شرکت چاپ و نشر بین‌الملل، ۱۳۹۱ ش.</p> <p>مباحثی در تاریخ حدیث (سیر تدوین، شناخت منابع)، معارف، مجید، انتشارات نیا، ۱۳۸۸ ش.</p> <p>فرهنگ کتب حدیثی، مدنی، سید محمود، تهران، سازمان تبلیغات اسلامی، شرکت چاپ و نشر بین‌الملل، ۱۳۸۵ ش.</p> <p>الرساله المستطرفه، کتانی، محمدجعفر، بیروت، دارالبشائر، ۱۹۹۳ م</p> <p>...</p>	<p>منابع فرعی (پژوهشی)</p>	<p>فهرست منابع</p>

۴	۳		۲		۱	
<p>تکلیف درسی ☒</p>	<p>آزمون‌های نوشتاری ☒</p> <p>آزمون عملکردی ☐</p>	<p>آزمون‌های نهایی ☒</p>	<p>آزمون‌های نوشتاری ☐</p> <p>آزمون عملکردی ☐</p>	<p>میان ترم ☐</p>	<p>ارزشیابی مستمر ☒</p>	<p>ارزشیابی یادگیری</p>

